

Uit: Idee, het vrijwilligersmagazine van Jong Nederland, nr. 3, 2005.

Be Flexible!

Veel organisaties, en dus ook lokale Jong Nederland afdelingen, denken nog te veel in termen van de traditionele vrijwilliger. De vrijwilliger die lang blijft en de club een zeer warm hart toedraagt. Op die manier wordt er ook geworven. Natuurlijk zul je best nog traditionele vrijwilligers tegen komen en kunnen werven. Maar om ook in de toekomst het werk gedaan te krijgen, zul je ook in moeten spelen op de behoeften en wensen van de eigentijdse vrijwilliger.

De eigentijdse vrijwilliger is best bereid om vrijwilligerswerk te doen, maar dan het liefst wel in een duidelijk afgebakende klus, die aansluit bij de eigen wensen en mogelijkheden, voor een aansprekend doel en voor een afgebakende periode. Door flexibele klussen aan te bieden, kun je hier op in spelen.

Waarom flexibiliseren?

We kunnen er niet omheen. Ontwikkelingen in de maatschappij zijn er nu eenmaal, en hier moet je als organisatie op in spelen, om 'in the picture' te blijven. Over welke ontwikkelingen hebben we het dan? Meer mensen werken bijvoorbeeld buiten kantooruren (24 uren economie). Mensen hebben minder tijd. Ook wordt er op het gebied van zorg meer van de mensen verwacht, dus vaak moet arbeid gecombineerd worden met zorgtaken. Er is ook een ontzettend groot en gevarieerd aanbod in vrijetijdsactiviteiten. Mensen maken dus keuzes. Vrijwilligers zijn kritischer en stellen hogere kwaliteitseisen. Men is op zoek naar taken die aansluiten op de eigen wensen en behoeften. Geloof en ideologie spelen daarbij een minder belangrijke rol dan voorheen. Om de potentiële vrijwilligers meer keuzemogelijkheden te bieden, is flexibilisering noodzakelijk.

Flexibilisering is niet alleen het opsplitsen van het werk in korte klussen. Het gaat om de mate waarin je als afdeling in staat bent om voortdurend op interne en externe veranderingen in te spelen. Het raakt dan ook de hele organisatie in beleid, structuur en cultuur. Het vereist een andere manier van kijken en denken en een andere manier van het managen van je 'personeel'. Je zult mensen vaker moeten instrueren en vaker taken overdragen. Er moet dus vaker en korter gecommuniceerd worden. Flexibiliseren is een proces en dat duurt even. Zowel de klussen als de vrijwilligers moeten immers geflexibiliseerd worden! Toch is het de moeite waard, want het kan je afdeling veel opleveren.

Flexibiliseren van taken

Bestaande taken van vrijwilligers kun je in stukken hakken en formuleren als klussen. Daarna ga je op zoek naar vrijwilligers die bij de klussen passen. Er zijn verschillende soorten flexklussen:

- Korte klussen: zo nu en dan een reparatie verrichten, eens per maand oud papier ophalen of de blokhut schoonmaken.
- Losse klussen: een PR campagne opzetten, fondswervingsaanvraag doen.
- Groepsklussen: het stafweekend organiseren, het clubhuis schilderen.
- Digitale/virtuele klussen: de website voor je club bouwen, poster maken, een sponsorplan maken

Hoe kun je taken flexibiliseren?

1. Breng eerst de werkzaamheden binnen je club globaal in kaart. Maak bijvoorbeeld een onderscheid tussen uitvoerende en organisatorische taken.
2. Kies welke activiteiten je wilt flexibiliseren. Kies voor klussen die altijd blijven liggen of activiteiten waarvoor je de kwaliteiten niet in huis hebt. Of taken van vrijwilligers die overbelast zijn.
3. Kijk of je deze taken in flexklussen om kunt zetten.
4. Nu ga je matchen! Kijk of er vrijwilligers zijn met kwaliteiten die aansluiten op deze flexklussen. Zowel intern als extern.

Flexibiliseren van vrijwilligers

Je kunt beginnen bij het flexibiliseren van taken, maar ook bij het flexibiliseren van vrijwilligers. Je moet uiteindelijk natuurlijk beide onderdelen flexibiliseren om ervoor te zorgen dat het werk en de vrijwilligers op elkaar aansluiten.

Hoe flexibiliseer je vrijwilligers?

1. Maak een lijst van vrijwilligers die wat willen doen voor je club. Op welke mensen kun je al rekenen?
2. Informeer per vrijwilliger wat zijn of haar kwaliteiten zijn en welke klussen hij of zij graag wil doen, bv. door het laten invullen van een vragenlijst of door een intake gesprek. Leg de gegevens (kwaliteiten, interesses, werkervaring, beschikbaarheid) vast in een database of kaartenbak.
3. Ga op talentenjacht! Bij ouders, burens, familie, vrienden, kennissen. Kortom je hele netwerk en daarbuiten. Vul je lijst aan met mensen die eventueel bereid zijn een klus te doen voor je afdeling.
4. Matchen. Kijk of er flexklussen zijn in jouw club die aansluiten bij de kwaliteiten, interesses van de mensen uit je vrijwilligerspool.

Overigens hoef je niet meteen de hele club te flexibiliseren. Je kunt ook starten met een deel van de werkzaamheden of een deel van de vrijwilligers.

Bedenk van tevoren wel of flexibiliseren iets voor je afdeling is. Als vrijwilligers in je afdeling over het algemeen tevreden zijn (het werk spreekt nog aan, de tijd komt nog uit, hebben variërende taken en willen graag gebonden zijn) en niet vertrekken is het misschien nog te vroeg om aan de slag te gaan met flexibiliseren. Ga ook na of je vrijwilligers behoefte hebben aan een flexibele en individuele verdeling van de taken. De beste verhouding tussen vast en flexibel vrijwilligerswerk is voor elke afdeling weer anders. Bespreek het in je afdeling!

Tot slot nog enkele tips:

- Begin met een of twee korte, eenvoudige klussen
- Neem de tijd om de klus te evalueren, zo kun je verbeterpunten formuleren
- Houd geen ellenlange vergaderingen, wees efficiënt.
- Zorg voor werkzaamheden waarbij snel resultaat geboekt kan worden.
- Zorg voor heldere verantwoordelijkheden. Kom afspraken na.
- Heb respect voor de grenzen en wensen van de flexvrijwilligers.
- Flexvrijwilligers willen geen cursus volgen, ze hebben genoeg aan basisinformatie over de club en zijn vooral geïnteresseerd in informatie over hun taak.
- Zorg voor een vast aanspreekpunt voor flexvrijwilligers
- Vaste medewerkers moeten niet het gevoel krijgen dat flexvrijwilligers voorgetrokken worden of alleen maar leuke dingen doen. Flexvrijwilligers zijn 'gewone' collega's die net zoals de vaste medewerkers bijdragen aan het doel van je club. Ze kunnen niet zonder elkaar.
- Bedenk een leuke 'matchactiviteit', zoals een klussenveiling of een spel wat je tijdens de ouderavond met ouders speelt.
- Civiq heeft de 'Flexwijzer' ontwikkeld. De Flexwijzer is een handvat waarmee je zelf in je club aan de slag kunt met flexibilisering. Kijk op www.civiq.nl voor meer informatie.
- www.freeflex.nl is een online databank voor korte vrijwilligersklussen. Hier kun je vrijwilligers zoeken en ook zelf klussen aanmelden.